



C/2024/1583

5.3.2024

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie produkcji i wprowadzania roślinnego materiału rozmnożeniowego do obrotu w Unii, zmieniającego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/2031, (UE) 2017/625 i (UE) 2018/848 oraz uchylającego dyrektywy Rady 66/401/EWG, 66/402/EWG, 68/193/EWG, 2002/53/WE, 2002/54/WE, 2002/55/WE, 2002/56/WE, 2002/57/WE, 2008/72/WE i 2008/90/WE (rozporządzenie w sprawie roślinnego materiału rozmnożeniowego)”

(COM(2023) 414 final – 2023/0227 (COD))

oraz „Wniosek dotyczący rozporządzenia w sprawie produkcji i wprowadzania do obrotu leśnego materiału rozmnożeniowego, zmieniającego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/2031 i (UE) 2017/625 oraz uchylającego dyrektywę Rady 1999/105/WE (rozporządzenie w sprawie leśnego materiału rozmnożeniowego)”

(COM(2023) 415 final – 2023/0228 (COD))

(C/2024/1583)

Sprawozdawca: **Arnaud SCHWARTZ**

Wniosek o wydanie opinii	Parlament Europejski, 19.10.2023 Rada Unii Europejskiej, 23.10.2023
Podstawa prawna	Art. 43 ust. 2 i art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Rolnictwa, Rozwoju Wsi i Środowiska Naturalnego
Data przyjęcia przez sekcję	7.9.2023
Data przyjęcia na sesji plenarnej	13.12.2023
Sesja plenarna nr	583
Wynik głosowania (za/przeciw/wstrzymało się)	153/3/5

1. Wnioski i zalecenia

1.1. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny (EKES) z zadowoleniem przyjmuje przedstawiony przez Komisję Europejską wniosek ustawodawczy dotyczący produkcji i wprowadzania do obrotu materiału przeznaczony do reprodukcji roślin oraz leśnego materiału rozmnożeniowego (LMR). Popiera uproszczenie zasad rejestracji, co umożliwi większą różnorodność materiału przeznaczony do reprodukcji, a także uwzględnienie wymogów dotyczących zrównoważoności zgodnie z celami Europejskiego Zielonego Ładu. Pragnie jednak zwrócić uwagę na kilka kwestii, które wymagają dalszego rozważenia.

1.2. EKES podkreśla wagę wprowadzenia skutecznego mechanizmu weryfikacji i oceny w celu monitorowania, w jakim stopniu zmniejszono obciążenia administracyjne i biurokrację dla podmiotów działających w sektorze materiału przeznaczony do reprodukcji roślin oraz leśnego materiału rozmnożeniowego. Ten mechanizm powinien być przejrzysty i umożliwiać rozpoznanie utrzymujących się przeszkód oraz realizację niezbędnych działań naprawczych.

1.3. EKES wzywa do zdecydowanego wcielania w życie praw rolników i pracowników rolnych, zapisanych w Międzynarodowym traktacie o zasobach genetycznych roślin dla wyżywienia i rolnictwa⁽¹⁾ oraz w Deklaracji ONZ w sprawie praw ludności wiejskiej i innych osób pracujących na obszarach wiejskich⁽²⁾ (UNDROP). Należą do nich: prawo do udziału w procesach decyzyjnych, dostęp do zasobów genowych roślin i możliwość korzystania z nich, ochrona tradycyjnej wiedzy, sprawiedliwy i równy podział korzyści, dostęp do gruntów i zasobów naturalnych oraz prawo do stosowania tradycyjnych technik rolniczych.

⁽¹⁾ <https://www.fao.org/plant-treaty/fr>.

⁽²⁾ <https://www.fao.org/family-farming/detail/en/c/1197482/>.

1.4. EKES wyraża obawy co do wykorzystania wielu aktów delegowanych, które przewidziano we wniosku ustawodawczym. Chociaż przynajmniej, że są one konieczne do doprecyzowania szczegółów praktycznych, to podkreśla potrzebę wprowadzenia jasnych ograniczeń, by nie dopuścić do rozszerzenia za ich pomocą zakresu rozporządzenia podstawowego czy też by uniknąć niepewności co do jego zasadniczych przepisów. Należy zapewnić odpowiednie konsultacje z Radą Unii Europejskiej, Parlamentem Europejskim, EKES-em i zainteresowanymi stronami w celu zwiększenia przejrzystości i demokratycznej kontroli, z uwzględnieniem wcześniejszych uwag krytycznych przedstawionych we wniosku z 2013 r. dotyczącym materiału przeznaczanego do reprodukcji roślin.

2. Kontekst ogólny

2.1. Komisja Europejska opublikowała 5 lipca dwa wnioski w celu zmiany przepisów dotyczących produkcji i wprowadzania do obrotu materiału przeznaczanego do reprodukcji roślin⁽³⁾ oraz leśnego materiału rozmnożeniowego⁽⁴⁾.

2.2. Materiał przeznaczony do reprodukcji roślin obejmuje nasiona, sadzonki, drzewa, korzenie, bulwy i inne części służące do reprodukcji roślin, a do leśnego materiału rozmnożeniowego zalicza się konkretnie nasiona, rośliny i części roślin gatunków drzew wykorzystywanych w lasach lub w innych rodzajach plantacji drzew.

2.3. Zdaniem Komisji nowe przepisy – przy zachowaniu zasad dotyczących rejestracji i certyfikacji – zwiększą różnorodność i jakość tego materiału, a także poprawią zdolność przystosowania się do zmiany klimatu i bezpieczeństwo żywnościowe. Ograniczą zarazem formalności administracyjne oraz zwiększą skuteczność systemów rejestracji i certyfikacji.

3. Uwagi ogólne

3.1. Co się tyczy materiału przeznaczanego do reprodukcji roślin, EKES odnotowuje z zadowoleniem, że we wniosku zachowano dwa podstawowe filary wprowadzania materiału siewnego do obrotu (rejestrację i certyfikację), a także krajową rejestrację odmian. Ponadto przyjmuje z aprobatą propozycję Komisji w sprawie zwiększenia różnorodności biologicznej materiału przeznaczanego do reprodukcji roślin w rolnictwie, w tym w rolnictwie ekologicznym i ogrodnictwie hobbystycznym.

3.2. Komitet odnosi się też pozytywnie do utrzymania czy nawet zaostżenia wcześniejszych kryteriów jakości, a także do zapewnienia równych warunków działania dla podmiotów w UE. Zarazem z zadowoleniem przyjmuje proponowane odstępstwa odnośnie do niektórych kategorii materiału przeznaczanego do reprodukcji, takich jak odmiany ekologiczne i odmiany dla zachowania bioróżnorodności, a także odnośnie do materiału zebranego w środowisku. Należy jednak uzgodnić najważniejsze kwestie, na przykład to, kogo dotyczy zwolnienia i w jaki sposób zapobiec powstawaniu rynków równoległych.

3.3. Komitet opowiada się nie tylko za powierzeniem urzędowego zatwierdzania odmian i certyfikacji materiału siewnego podmiotowi profesjonalnemu, lecz również za umożliwieniem przeprowadzania ich przez właściwy organ, jeżeli ten podmiot nie ma potrzebnych do tego zasobów.

3.4. EKES z aprobatą przyjmuje proponowane uproszczenia administracyjne i zaleca ustanowienie mechanizmów monitorowania i oceny w celu oszacowania wpływu nowych przepisów na skuteczne ograniczenie obciążeń administracyjnych i biurokracji dla podmiotów działających w sektorze materiału przeznaczanego do reprodukcji roślin i leśnego materiału rozmnożeniowego. Te mechanizmy pozwolą wskazać wszelkie utrzymujące się przeszkody i w razie potrzeby podjąć działania naprawcze.

3.5. Jeśli chodzi o LMR, Komitet odnosi się pozytywnie do proponowanego udoskonalenia oceny cech zrównoważoności materiału podstawowego.

3.6. EKES popiera również przepisy, które mają na celu ułatwienie ochrony zagrożonych genetycznych zasobów leśnych.

3.7. EKES apeluje, by do proponowanych rozporządzeń w sprawie materiału przeznaczanego do reprodukcji roślin włączono pewne przepisy, które wcielają w życie prawa rolników i pracowników rolnych zapisane w Międzynarodowym traktacie o zasobach genetycznych roślin dla wyżywienia i rolnictwa oraz w UNDROP.

3.8. Komitet wnosi jednak, by nowe przepisy wyraźnie wcielały w życie prawa rolników i pracowników rolnych ustanowione w Międzynarodowym traktacie o zasobach genetycznych roślin dla wyżywienia i rolnictwa oraz w Deklaracji ONZ w sprawie praw ludności wiejskiej i innych osób pracujących na obszarach wiejskich, w tym szczególnie prawo do:

— udziału w procesach decyzyjnych dotyczących zasobów genetycznych roślin dla wyżywienia i rolnictwa,

⁽³⁾ COM(2023) 414.

⁽⁴⁾ COM(2023) 415.

- dostępu do zasobów genetycznych roślin dla żywienia i rolnictwa i ich wykorzystywania,
- wymienia się zasobami genetycznymi roślin dla żywienia i rolnictwa,
- czerpania korzyści z wykorzystywania zasobów genetycznych roślin dla żywienia i rolnictwa,
- ochrony tradycyjnej wiedzy związanej z zasobami genetycznymi roślin dla żywienia i rolnictwa,
- partycypacji w sprawiedliwym i równym podziale korzyści płynących z wykorzystania zasobów genetycznych roślin dla żywienia i rolnictwa,
- stosowania tradycyjnych technik rolniczych i zrównoważonych systemów produkcji żywności,
- dostępu do nasion i ich kontroli, w tym prawo do zachowania, wymiany i sprzedaży nasion produkowanych w gospodarstwach rolnych,
- udziału w procesach decyzyjnych, które mają wpływ na ich źródła utrzymania i praktyki rolnicze,
- korzystania z informacji i wiedzy związanej z rolnictwem, gruntami i zasobami naturalnymi,
- zachowania i pogłębiania własnej tradycyjnej wiedzy i praktyk związanych z rolnictwem i różnorodnością biologiczną,
- udziału w gospodarowaniu zasobami naturalnymi,
- zdrowego środowiska i ochrony różnorodności biologicznej.

3.9. Choć Komitet rozumie potrzebę zapewnienia wystarczających dostaw leśnego materiału rozmnożeniowego w celu ponownego zalesienia całości lub części niektórych obszarów, które ucierpiały wskutek ekstremalnych zdarzeń pogodowych, pożarów, plag szkodników i innych klęsk żywiołowych, to przypomina Komisji, państwom członkowskim, innym organom i odpowiednim zainteresowanym stronom, że należy rozważyć również inne rozwiązanie tych problemów polegające na naturalnej regeneracji lasów.

3.10. EKES ponawia poparcie⁽⁵⁾ dla Europejskiego Zielonego Ładu⁽⁶⁾, którego celem jest przedstawienie się na bardziej ekologiczną, zrównoważoną i przyjazną dla klimatu gospodarkę. W tym kontekście podkreśla znaczenie wniosku ustawodawczego dla realizacji Zielonego Ładu, strategii „Od pola do stołu”⁽⁷⁾, strategii na rzecz bioróżnorodności 2030⁽⁸⁾, planu działania na rzecz rolnictwa ekologicznego⁽⁹⁾ oraz strategii UE w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu⁽¹⁰⁾, które są istotne dla zapewnienia zrównoważonej produkcji rolno-spożywczej, bezpieczeństwa żywnościowego i odporności na zmianę klimatu.

3.11. Ponadto EKES wyraża zdecydowane poparcie dla rozwoju cyfrowego w sektorze rolnym, gdy może on zwiększyć równocześnie skuteczność, produktywność i zrównoważoność.

3.12. EKES zwraca uwagę, że włączenie rozporządzeń w sprawie materiału siewnego do zakresu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/625⁽¹¹⁾ (rozporządzenia w sprawie kontroli urzędowych) prowadzi do dodatkowych obciążeń administracyjnych dla właściwych organów. Wiąże się to również z nałożeniem większych wymogów biurokratycznych zarówno na organy, jak i na podmioty profesjonalne.

⁽⁵⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów w sprawie planu działania na rzecz rozwoju produkcji ekologicznej” (Dz.U. C 517 z 22.12.2021, s. 114).

⁽⁶⁾ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_pl.

⁽⁷⁾ https://food.ec.europa.eu/horizontal-topics/farm-fork-strategy_en?prefLang=pl.

⁽⁸⁾ https://environment.ec.europa.eu/strategy/biodiversity-strategy-2030_en?prefLang=pl.

⁽⁹⁾ https://agriculture.ec.europa.eu/farming/organic-farming/organic-action-plan_en?prefLang=pl.

⁽¹⁰⁾ https://climate.ec.europa.eu/eu-action/adaptation-climate-change/eu-adaptation-strategy_en?prefLang=pl.

⁽¹¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/625 z dnia 15 marca 2017 r. w sprawie kontroli urzędowych i innych czynności urzędowych przeprowadzanych w celu zapewnienia stosowania prawa żywnościowego i paszowego oraz zasad dotyczących zdrowia i dobrostanu zwierząt, zdrowia roślin i środków ochrony roślin, zmieniające rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 999/2001, (WE) nr 396/2005, (WE) nr 1069/2009, (WE) nr 1107/2009, (UE) nr 1151/2012, (UE) nr 652/2014, (UE) 2016/429 i (UE) 2016/2031, rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2005 i (WE) nr 1099/2009 oraz dyrektywy Rady 98/58/WE, 1999/74/WE, 2007/43/WE, 2008/119/WE i 2008/120/WE, oraz uchylające rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 854/2004 i (WE) nr 882/2004, dyrektywy Rady 89/608/EWG, 89/662/EWG, 90/425/EWG, 91/496/EWG, 96/23/WE, 96/93/WE i 97/78/WE oraz decyzję Rady 92/438/EWG (Dz.U. L 95 z 7.4.2017, s. 1).

3.13. Co się tyczy materiału przeznaczanego do reprodukcji roślin i leśnego materiału rozmnożeniowego (LMR), EKES zauważa, że Komisja planuje rozwinięcie opublikowanego również w dniu 5 lipca wniosku⁽¹²⁾, zwłaszcza pod kątem nowych technik genomowych i organizmów zmodyfikowanych genetycznie (GMO).

3.14. Komitet odsyła zatem w tym kontekście do swoich wcześniejszych opinii w sprawie GMO oraz do opinii, która dotyczy wniosku Komisji Europejskiej w sprawie roślin uzyskiwanych przy użyciu nowych technik genomowych⁽¹³⁾.

3.15. Komitet apeluje, by instytucje europejskie szybko przyjęły te wnioski w sprawie materiału siewnego i by zapewniły harmonizację i spójność ich wdrażania w całej UE. Zapobieganie rozbieżnościom regulacyjnym między państwami członkowskimi ma zasadnicze znaczenie dla jednolitego i skutecznego stosowania prawodawstwa.

3.16. EKES przyznaje, że wiele aktów delegowanych i wykonawczych jest planowanych poza zakresem rozporządzenia o materiale przeznaczonym do reprodukcji roślin. Choć przyjmuje do wiadomości, że są one konieczne do doprecyzowania szczegółów praktycznych prawodawstwa, to wyraża zaniepokojenie ich potencjalnymi brakami. Potrzebne są jasne ograniczenia, by nie dopuścić do rozszerzenia za ich pomocą zakresu rozporządzenia podstawowego czy też uniknąć niepewności co do jego zasadniczych przepisów. Komitet podkreśla również znaczenie przeprowadzenia odpowiednich konsultacji z Radą Unii Europejskiej, Parlamentem Europejskim, z EKES-em oraz z zainteresowanymi stronami w celu zapewnienia przejrzystości i demokratycznej kontroli, z uwzględnieniem wcześniejszych uwag krytycznych Parlamentu Europejskiego przedstawionych we wniosku z 2013 r. dotyczącym materiału przeznaczanego do reprodukcji roślin.

Bruksela, dnia 13 grudnia 2023 r.

Oliver RÖPKE

Przewodniczący

Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

⁽¹²⁾ COM(2023) 411 final.

⁽¹³⁾ Dz.U. C, C/2024/893, 6.2.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/893/oj>.